

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารการเมือง เป็นกระบวนการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อต้องการสร้างเอกลักษณ์ หรือ อัตลักษณ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง โดยมีเป้าหมายคือ ให้ผู้ใต้ปกครองเกิดความเข้าใจอันดีหรือคล้อยตามนโยบายการปกครองของตน ด้วยการสื่อสารโดยใช้วงนภาษา อวัจนภาษา รวมถึง สัญลักษณ์ที่มองเห็นด้วยสายตา เช่น การแต่งกาย การทำผม การออกแบบเครื่องหมาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการสร้างภาพลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ทางการเมือง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง (Brian McNair, 2003: 4) สอดคล้องกับนักวิชาการด้านการสื่อสารการเมืองท่านอื่นๆ เช่น Dan Nimmo (1978) ที่ได้นิยามการสื่อสารการเมืองว่า เป็นการสื่อสารที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะการสื่อสารโดยการพูด แต่ยังรวมไปถึงการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้การเขียน การใช้ภาษา ภาพเคลื่อนไหว การแสดง ลักษณะท่าทาง หรือไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมือง (Dan Nimmo, 1978: 7) นอกจากนี้ยังมี Doris Graber (2002) ที่ได้นิยามการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่า เป็นภาษาทางการเมือง โดยไม่ใช่แค่วาจาทางการเมืองเท่านั้น แต่รวมถึงสัญลักษณ์ถึงภาษาต่างๆ ด้วย เช่น ภาษาท่าทาง หรือการกระทำทางการเมืองดังเช่นการคว่ำบาตรหรือการประท้วงอีกด้วย (Doris Graber, 2002: 11) ดังนั้นจากนิยามความหมายของการสื่อสารทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า นักวิชาการทางด้านสื่อสารการเมืองไม่ว่าจะเป็น Brian McNair, Dan Nimmo หรือ Doris Graber ต่างมีความคิดเห็นที่คล้ายกันว่า การสื่อสารการเมือง เป็นการสื่อสารใดๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์การทางการเมืองกับระบบสังคม ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ หรือสัญลักษณ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองตามที่องค์กรทางการเมืองต้องการ

การสื่อสารการเมืองที่ประสบความสำเร็จ คือ การสื่อสารที่ประชาชนเกิดความเข้าใจ เห็นด้วย และยอมรับภาวะการนำรวมไปถึงยอมรับในความชอบธรรมของระบบของผู้ปกครอง การเมืองจึงจะมีเสถียรภาพและความมั่นคง สังคมก็จะอยู่ได้โดยสงบ อันเป็นเป้าหมายหลักของการสื่อสารการเมือง ตัวอย่างการสื่อสารทางการเมืองของประเทศที่ประสบความสำเร็จได้แก่ การสื่อสารการเมืองของประเทศสิงคโปร์ ที่มีกระบวนการสื่อสารการเมืองโดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรคนเป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลสิงคโปร์พยายามสร้างจิตสำนึกผ่านสื่อ เพื่อบ่มนิสัย ให้คนในชาติมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ อุทิศสาหัสในการทำงานอย่างสุดความสามารถ รู้จักช่วยตัวเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต

ต่อกัน รู้จักใช้สติปัญญา สร้างประโยชน์ต่อบ้านเมือง ให้เป็นผู้ยึดมั่นในระเบียบวินัย ไม่แก่งแย่งชิงดีและไม่บ่อนทำลาย ยึดถือความสามัคคีเป็นที่ตั้ง ดังที่นายสินนาทิมปิ ราชารัตนาม อดีตรองนายกรัฐมนตรี ผู้เปรียบเสมือนแขนข้างขวาของนาย ถิ กวน ยิว อดีตนายกรัฐมนตรียุคของสิงคโปร์ กล่าวว่า “ทรัพยากรมนุษย์จะไม่มีวันร่อยหรอเช่นน้ำมัน มิแต่จะเพิ่มพูนขึ้นทุกวัน ขอแต่เพียงให้เราจัดระเบียบความเป็นอยู่ของผู้คนให้ดีเสียก่อน ทำอะไรให้จริงจัง เปิดโอกาสให้เขาทำงาน” (บุญเสริม ฤทธาภิรมย์, 2536: 21) จาก การสื่อสารการเมืองดังกล่าวส่งผลให้ประเทศสิงคโปร์เป็นตัวอย่างประเทศที่พลเมืองมีระเบียบวินัยดีเยี่ยมและสามารถก้าวข้ามการเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

ในทางตรงกันข้าม หากรัฐใช้อำนาจในทางการเมืองที่ไม่ถูกต้อง เช่น การปิดกั้นข่าวสาร นำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียว เจตนาส่งข่าวสารเพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่ผิดๆ เพื่อจุดประสงค์อันมีนัยยะซ่อนเร้นเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเมือง หรือในบางครั้งที่ผู้ส่งข่าวสารไม่ได้มีเจตนาที่จะให้ข่าวสารเป็นอื่น หากแต่เกิดจากปัญหาระบบความคิดของทั้งผู้ส่งและผู้รับข่าวสารที่จะต้องตีความหรือฟังโดยการวิเคราะห์ด้วยตนเอง จึงอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดทางการสื่อสารขึ้นได้ จนส่งผลให้ไม่อาจนำมาซึ่งความเข้าใจหรือเกิดการยอมรับการนำ จนกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมืองในที่สุด ดังกรณีตัวอย่างสงครามเวียดนามในทศวรรษ 1960 รัฐบาลอเมริกาได้พยายามที่จะให้สื่อมวลชนนำเสนอภาพสงครามในเวียดนามว่า เป็นความจำเป็นที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องเข้าไปป้องกันไม่ให้ลัทธิคอมมิวนิสต์แพร่ขยายโดยในปี ค.ศ. 1967 คณะทำงานของประธานาธิบดีจอห์นสัน ได้จัดทำโครงการ “Operation Success” โดยตั้งกลุ่มข้อมูลเวียดนามและป้อนข้อมูลชัยชนะในสงครามของสหรัฐอเมริกาให้กับสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง สื่อมวลชนก็รายงานข่าวด้วยความรู้สึกชาตินิยมและละเลยการนำเสนอข่าวการฆ่าแบบล้างเผ่าพันธุ์ จนในที่สุดเมื่อภาพข่าวจากสำนักข่าวเวียดนามนำเสนอการฆาตกรรมหมู่ที่มีชื่อว่า “My Lai Massacre” ที่มีการฆ่าเด็กที่ถูกกระบิดนาปาล์มของอเมริกา ทำให้คนอเมริกันลุกขึ้นต่อต้านสงครามเวียดนามอย่างรุนแรงจนประธานาธิบดีนิกสัน ต้องสั่งถอนทหารจากเวียดนามในที่สุด (Brian McNair อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส, 2557: 218) ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า จากการป้อนข้อมูลของสหรัฐอเมริกาให้สื่อมวลชนถ่ายทอดข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ จนเกิดเป็นทัศนคติด้านเดียวและเมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลอีกด้านหนึ่งจากเวียดนาม จากที่ผลลัพธ์จะกลายเป็นการรับรู้ข้อมูลของประชาชนครบทั้งสองด้าน แต่กลับกลายเป็นการต่อต้านของผู้รับสาร เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียวของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่แรกเริ่ม มีผลทำให้สหรัฐอเมริกาถูกต่อต้านในสังคมเวียดนามในที่สุด ดังนั้น “การสื่อสาร” ในทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสังคมที่รัฐและประชาชนมีการสื่อสารกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกันและกัน จนกระทั่งประชาชนยินยอมที่จะยอมรับนโยบายของรัฐบาล อันส่งผลให้การเมืองการปกครองภายในประเทศมีเสถียรภาพและความมั่นคง ดังเช่นที่ Karl W. Deutsch (1969) นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นการตอบสนองของรัฐที่นำไปสู่การตัดสินใจอันมีผลมาจากการสื่อสารทางการเมืองของระบบ

การเมือง ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นประสาทของระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การดำรงอยู่และบูรณาภาพของระบบการเมืองได้ด้วย (Karl W. Deustch, 1969 อ้างถึงใน ชวนะ ภวกันันท์, 2551: 42)

การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการสื่อสารที่มืองค์ประกอบดังนี้คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางที่ใช้ในการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) โดยผู้ส่งสารในที่นี้คือรัฐ มีความต้องการที่จะส่งสาร ซึ่งก็คือนโยบายในการบริหารประเทศไปยังประชาชนผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการยอมรับในนโยบายหรือภาวะการนำ ณ ขณะนั้น ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งผ่านสื่อช่องทางต่างๆ ซึ่งในอดีตนั้น รัฐคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการครอบครองสื่อ เพราะสามารถอ้างอำนาจหน้าที่ในการใช้พื้นที่สื่อดังกล่าว จึงสามารถปิดกั้นข่าวสารหรือส่งข่าวสารเท่าที่รัฐต้องการให้ประชาชนรับรู้ อีกทั้งฝ่ายที่ต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายการบริหารประเทศ ไม่มีเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเช่นของรัฐบาล จึงไม่อาจสามารถตอบโต้ได้ การสื่อสารดังกล่าวจึงเป็นไปแบบที่เรียกว่าเป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง เป็นการสื่อสารจากผู้นำสู่ประชาชน (Top-down communication) โดยมีสื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการนำสารไปยังประชาชนที่มีหน้าที่เพียงรับฟังและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐเท่านั้น แต่ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนาและระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนจึงให้ความสนใจการเมือง เนื่องจากมีความรู้และมีการศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นทั้งตัวอักษร ภาพและเสียงสามารถถูกส่งถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว และถูกส่งผ่านช่องทางที่หลากหลายกว่าในอดีต รัฐจึงไม่สามารถปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชนได้อีกต่อไป อีกทั้งประชาชนสามารถส่งสาร (Feedback) กลับไปยังกลุ่มองค์กรทางการเมือง เพื่อเสนอแนวทาง ข้อเรียกร้องหรือต่อต้าน ผ่านสื่อมวลชน จนสามารถทำให้ผู้ส่งสารได้รับรู้ว่าสารของตนเองที่สื่อสารไปนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใดและเกิดการยอมรับการนำหรือไม่อีกด้วย (Wilbur Schramm, 1954 อ้างถึงใน ชวนะ ภวกันันท์, 2551: 36)

ในสังคมปัจจุบันที่รัฐไม่สามารถปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนได้อีกต่อไป ประชาชนจึงสามารถรับรู้ข่าวสารได้หลากหลายแนวทางมากขึ้น และเมื่อเกิดความไม่เป็นธรรมในการอยู่ร่วมกัน ประชาชนมักแสดงความไม่เห็นด้วย หรือไม่พอใจ ด้วยการสื่อสารกลับไปยังรัฐผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้รัฐรับรู้หรือเปลี่ยนแปลงนโยบายในการปกครอง ซึ่งเป็นที่มาของการเกิด “กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง” อันหมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ ทศนคติและผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ด้วยวิธีการเรียกร้องผลประโยชน์ออกรัฐสภา (วิชาญ จำปาขาว, 2554: 35) แต่เนื่องด้วยรัฐเป็นฝ่ายกุมอำนาจการใช้สื่อกระแสหลักในทางการเมือง เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ ประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจึงต้องสรรหาวิธีการในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อทำให้ข้อเรียกร้องหรือความต้องการ ถูกส่งกลับไปถึงรัฐและเกิดความยุติธรรมกับตนผ่านสื่ออื่นๆ เช่น กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) จัดชุมนุมทางการเมือง มีการเดินขบวนแจก

ใบปลิวและการจัดการแสดงละครทางการเมือง และถ่ายทอดสดผ่านช่องทีวีดาวเทียมบลูสกาย (Bluesky Channel) เพื่อต่อต้านการบริหารประเทศที่ไม่เป็นธรรม ของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นต้น

นอกจากนี้หากประชาชนต้องการที่จะได้รับชัยชนะในการชุมนุมเรียกร้อง จึงจำเป็นต้องรวบรวมและชักจูงให้ผู้อื่นให้มาเห็นด้วยกับอุดมการณ์ของตนให้มากที่สุด เพราะหากอุดมการณ์ชุดใดสามารถครอบครองจิตสำนึกของคนหมู่มากได้ ก็จะสามารถต่อสู้กับอำนาจของรัฐได้ในที่สุด ดังที่ Antonio Gramsci (1937) นักมาร์กซิสต์แนวมนุษยนิยมชาวอิตาลี ได้กล่าวไว้ว่า การช่วงชิงอำนาจของชนชั้นหนึ่งๆ ไม่จำเป็นต้องได้มาด้วยกลไกการใช้กำลังบังคับ แต่ภาพปฏิบัติการของอำนาจยังเกิดขึ้นได้ด้วยการสร้างความชอบธรรมทางความคิดและจิตสำนึก ดังจะเห็นได้จากว่า แทบจะไม่มีการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงสังคมไหนที่เป็นไปได้ หากไม่สามารถทำให้กองทัพหันมาเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงเสียก่อน ซึ่งกระบวนการที่คนกลุ่มหนึ่งทำให้ความคิด อุดมการณ์ จริยธรรม วัฒนธรรมของตนเอง กลายเป็นความคิดและวัฒนธรรมหลักของสังคมเช่นนี้ เรียกว่า “การครอบครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์” (Hegemony) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การที่รัฐหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงสังคมได้นั้น จะต้องเอาชนะสงครามความคิดและจิตใจของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมให้ได้ก่อน แล้วจึงจะสามารถเอาชนะสงครามแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งเป็นการใช้กำลังเข้าประหัดประหารกันตามมาได้ (Antonio Gramsci อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2547: 111)

ทั้งนี้การที่รัฐหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะสามารถเป็นเจ้าแห่งอุดมการณ์ทางการเมืองได้นั้น การใช้การสื่อสารการเมืองด้วยการส่งข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียวดังเช่นในอดีต อาจไม่สามารถทำให้บรรลุความต้องการได้อีกต่อไป จึงต้องมีการพัฒนาวิธีการสื่อสารการเมืองให้ประชาชนหรือผู้รับสารเชื่อถือผ่านวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น ดังที่ Robert G. Medow (1937) นักวิชาการและนักวิจารณ์การเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า แนวทางในการชวนให้เชื่อหรือการสร้างมติดมหาชนมีอยู่หลากหลายแนวทาง ได้แก่ การอธิบายโดยอาศัยแนวทางของระบบ ภาษา สัญลักษณ์ หน้าที องค์กรและสภาพแวดล้อม (Robert G. Medow, 1980 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545: 21) เป็นต้น

“การใช้สัญลักษณ์” เป็นอีกแนวทางหนึ่งของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองที่น่าสนใจ เนื่องจากสัญลักษณ์สามารถบ่งบอกนัยของความคิดทางการเมือง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจง่าย การจงใจในการกำหนดและการแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์ในบางบริบทจึงสะท้อนถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัดเจนส่งผลให้การใช้สัญลักษณ์เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สามารถรวมผู้เข้าร่วมได้เป็นจำนวนมากและขยายวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ดังกรณีตัวอย่าง การสื่อสารการเมืองในต่างประเทศที่มีการใช้สัญลักษณ์เป็นกลยุทธ์ในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคือ การใช้ “ร่ม” เป็นสัญลักษณ์ในการเรียกร้องเสรีภาพในการเลือกตั้งของฮ่องกงเมื่อปี พ.ศ. 2557 ซึ่งการชุมนุมประท้วงครั้งนั้นถือว่าเป็นเหตุความไม่สงบครั้งร้ายแรงที่สุดของฮ่องกง นับตั้งแต่รัฐบาลอังกฤษส่งมอบเกาะฮ่องกงคืนให้กับทางการจีนในปี พ.ศ. 2530 โดยสถานการณ์ความขัดแย้งเริ่มจากนักศึกษาและประชาชนได้

ออกมารวมตัวกันเป็นจำนวนมากบริเวณหน้าที่ทำการรัฐบาล เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2557 เพื่อกดดันให้รัฐบาลจีนให้ยกเลิกนโยบายการเลือกตั้งสรรหาผู้ว่าราชการเกาะฮ่องกง ที่จีนระบุว่ารัฐบาลจะคัดเลือกตัวแทนจากส่วนกลางไปให้ชาวฮ่องกงเลือกตั้ง ในขณะที่ชาวฮ่องกงต่างเรียกร้องขอสิทธิเป็นผู้คัดเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง แต่รัฐบาลกลับเข้าสลายการชุมนุมด้วยแก๊สน้ำตาต่อฝูงชนที่มีแต่เริ่มติดตัวผู้ชุมนุมจึงใช้ร่มเป็นเครื่องมือป้องกันตัวจากแก๊สน้ำตา ส่งผลให้อุปกรณ์ที่ใช้กันฝนธรรมดาอย่าง “ร่ม” กลายเป็นสัญลักษณ์ของการประท้วงในครั้งนั้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศทั่วโลกที่เห็นด้วยและร่วมอุดมการณ์เดียวกับฮ่องกง ดังเช่น อังกฤษและสหรัฐอเมริกาที่มีกลุ่มผู้ประท้วงใช้ร่มสีเหลืองเป็นสัญลักษณ์การเคลื่อนไหว และรวมตัวหน้าสถานทูตจีนเพื่อเรียกร้องเสรีภาพให้กับชาวฮ่องกง ซึ่งสัญลักษณ์ร่มในครั้งนั้น จึงหมายถึงความเข้มแข็งและการท้าทายอำนาจรัฐโดยพลังมวลชน ที่มีผลต่อระบบสังคมโลกอย่างมาก

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศทั่วโลกที่มีการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารทางการเมือง เช่น ในประเทศเปรูมีการใช้สีแดงทาตัวเองแทนเสื้อคลุม สีดำแทนสีผิวว้ากระติง แล้วนอนลงบนพื้นเป็นภาพว้ากระติง เพื่อต่อต้านนักกีฬาผู้ว้ากระติง หรือจะเป็นปรากฏการณ์ อาหรับ สปริง (Arab Spring) ซึ่งเป็นการใช้ดอกมะลิ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติตูนิเซีย ในการประท้วงผู้ปกครองเผด็จการให้ถูกโค่นจากอำนาจในตูนิเซีย จนถูกขนานนามว่า “การปฏิวัติดอกมะลิ” เป็นต้น ดังนั้นในการสื่อสารทางการเมือง การใช้สัญลักษณ์แทนอุดมการณ์ร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในระบบการเมือง จะเป็นเครื่องช่วยในการสื่อสารระหว่างกลุ่มได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น ชนชาติ สัญลักษณ์พรรคการเมือง เพลง ผ้าโพกหัว ป้าย หรือวัตถุต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากการสื่อสารที่เข้าถึงผู้รับสารได้ง่ายและรวดเร็วกว่าการสื่อสารด้วยข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังสามารถแพร่กระจายได้กว้างไกล เนื่องจากเป็นรูปแบบที่จดจำได้ง่ายและที่สำคัญการสื่อสารทางการเมืองด้วยสัญลักษณ์ถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเข้มข้นอย่างมากเมื่อเทียบกับกระบวนการสื่อสารทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า “สัญลักษณ์” ต่างๆ ถูกนำมาสร้างความหมายและใส่อุดมการณ์ชุดใหม่เข้าไป จนสามารถทำให้ผู้ที่พบเห็นเชื่อว่าสัญลักษณ์นั้นๆ คือตัวแทนของอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับความหมายของสัญชาน (Sign) ในทางสำนักโครงสร้างนิยม (Structuralism) อันหมายถึง สิ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (Meaning) แทนของจริง (Object) ในตัวบท (Text) และบริบท (Context) หนึ่งๆ ทั้งนี้ในทางแนวคิดสัญวิทยา (Semiotics) “สัญชาน” จะต้องเป็นสิ่งที่มีความหมาย ซึ่งอาจเป็นภาพ เสียง หรืออักษรที่มีความหมายมากกว่าตัวเองและที่สำคัญเกิดจากความตั้งใจของผู้ส่งสาร ดังนั้นสัญชานจึงเป็นผลผลิตทางความคิดและเกิดมาจากการประกอบสร้าง (Construct) ของมนุษย์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2553: 9) ส่งผลให้กระบวนการในการประกอบสร้างความหมายเกิดขึ้นบ่อยครั้งและแฝงฝังอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คน และที่สำคัญกระบวนการดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ส่งสาร

ต้องการบิดเบือน สอดใส่ความจริงชุดใหม่ผ่านเครื่องมือที่เหมาะสม หรือที่ สจิวัด ฮอลล์ Stuart Hall (1996 อ้างถึงใน กาญญา แก้วเทพ, 2544: 47) นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ เรียกว่า การเข้ารหัส (encode) และเกิดเป็นการอ่านความหมายของผู้รับสารหรือการถอดรหัส (decode) ซึ่งในที่นี้ ฮอลล์ (Hall) กล่าวว่า ผู้รับสารสามารถมีจุดยืนได้ 3 แบบ อันจะทำให้อ่านความหมายได้ 3 แบบคือ การถอดรหัสแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ (Preferred reading) การถอดรหัสแบบต่อรองความหมายใหม่ (Negotiated reading) และการถอดรหัสแบบคัดค้านต่อต้าน (Opposition reading)

จึงอาจกล่าวได้ว่า สัญลักษณ์สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มารี้ออน ด้วยการผลิต เผยแพร่ เกิดการใช้ และมีการผลิตซ้ำความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นให้กลายเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับในสังคมอย่างไม่สามารถต่อต้านได้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการสื่อสาร สัญลักษณ์ทางการเมือง ซึ่งจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถทำให้เกิดการยอมรับการนำและสามารถครอบครองความเป็นใหญ่ทางอุดมการณ์ทางการเมืองจนนำมาซึ่งความสำเร็จในการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างแน่นอน

สำหรับกระบวนการสื่อสารสัญลักษณ์ทางการเมืองในประเทศไทย จากวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่การใช้สัญลักษณ์แบบใหม่คือการใช้ “สี” ในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง คือ เหตุการณ์การปะทะกันทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย แสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองด้วย “สีเหลือง” เพื่อสื่อถึงความจงรักภักดี กับกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ แสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองด้วย “สีแดง” เพื่อสื่อถึงพลังอำนาจของแม่สี ซึ่งความขัดแย้งในครั้งนั้นมีสาเหตุมาจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต้องการที่จะโค่นล้มรัฐบาลของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เนื่องจากความไม่โปร่งใสในการบริหารประเทศ และต้องการให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนอย่างเปิดเผย การชุมนุมนำโดยนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นแกนนำในการสวมใส่เสื้อสีเหลืองเป็นสัญลักษณ์ในการปราศรัยบนเวทีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองของนายสนธิในครั้งนั้น ส่งผลให้ประชาชนที่เข้าร่วมฟังการปราศรัยและประชาชนที่รับชมทางโทรทัศน์ส่วนมากพร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลืองเพื่อยืนยันที่จะเข้าร่วมอุดมการณ์ รวมถึงอุปกรณ์สัญลักษณ์ที่ใช้ในการชุมนุมก็มีเสื้อสีเหลือง โดยความหมายของเสื้อสีเหลืองคือการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (อริยกรณ์ ลาภนิมิตรชัย, 2553: 2) ในขณะที่ฝ่ายตรงข้าม คือ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ใช้สีแดงเป็นสีประจำกลุ่ม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นไพร่มาตั้งแต่โบราณ กลุ่มคนเสื้อแดงจึงต้องการที่จะสื่อสารผ่านสัญลักษณ์สีแดง หมายถึงการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและการต่อสู้ทางชนชั้นระหว่างไพร่และอำมาตย์ ซึ่งมีนายจตุพร พรหมพันธุ์เป็นแกนนำในการสนับสนุนรัฐบาลของอดีตนายกฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งจากการชุมนุมในครั้งนั้น การเมืองในประเทศไทยจึงดำเนินมาสู่ความขัดแย้งที่มีการใช้ “สัญลักษณ์” เป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อแย่งชิงความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถปลูก

กระแสดังกล่าวมีทั้งภาคประชาชนหรือกลุ่มที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยให้กลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้ง ซึ่งกลุ่มพันธมิตรได้เริ่มชุมนุมครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ไปจนถึงการนัดรวมพลครั้งใหญ่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 ที่เป็นการชุมนุมอันยาวนานถึง 193 วัน ซึ่งสามารถทำลายสถิติระยะเวลาในการชุมนุมประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาลของกลุ่มสมัชชาคนคนซึ่งเคยชุมนุมถึง 99 วัน (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2541: 186)

ในปี พ.ศ. 2557 “สัญญาะ” ถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองอีกครั้งอย่างเข้มข้น เหตุจากความไม่เห็นด้วยกับการร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฉบับสุดซอยของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยกลุ่มที่มีชื่อว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และอดีตนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ เป็นแกนนำคนสำคัญในการชุมนุมครั้งนั้น การเคลื่อนไหวเพื่อกดดันทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งการชุมนุมได้ใช้ปฏิบัติการปิดกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2557 และมีเวทีการชุมนุมถึง 7 เวที กระจายทั่วกรุงเทพมหานครฯ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. เป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองบนท้องถนนที่มีความต่อเนื่องในการเคลื่อนไหวที่ยืดเยื้อ โดยใช้ระยะเวลายาวนานกว่า 7 เดือน มีกลุ่มคนเข้าร่วมที่หลากหลายและมีจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกองทัพประชาชน โค่นระบอบทักษิณ กองทัพธรรม เครือข่ายประชาชน 77 จังหวัด เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย กองทัพประชาชนและเครือข่ายปฏิรูปพลังงานไทย กลุ่มของหลวงปู่พุทธะอิสระ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการกระทรวงต่างๆ องค์กรกำนันผู้ใหญ่บ้าน องค์กรวิชาการ ศิลปิน นักแสดง รวมถึงคนชั้นสูงในสังคม (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 2557: 199) นอกจากนี้ยังมีการขายสินค้าสัญลักษณ์ในที่ชุมนุมที่มียอดขายจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น นกหวีด หรือสินค้าอื่นๆ ที่เป็นสัญชาติ เป็นต้น และที่สำคัญมีการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่และเงินทุนมหาศาลในการจัดตั้งเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งการชุมนุมในครั้งนั้นใช้เงินทั้งสิ้น 1,400 ล้านบาท โดยเป็นเงินของแกนนำ 400 ล้านบาทและของผู้สนับสนุน 1 พันล้านบาท (ASTV ผู้จัดการ, 2557: ออนไลน์)

คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้ประกาศใช้สีของธงชาติไทย คือ สีแดง สีขาวและสีน้ำเงิน เป็นสัญญาะประจำกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการใช้สัญญาะอื่นๆ เช่น นกหวีด เสื้อผ้าการแต่งกาย เครื่องประดับหรือส่วนประกอบการแต่งกาย เป็นต้น จนทำให้เกิดเป็นพลังประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สามารถดึงความคิดประชาชนไว้ได้นานที่สุด และถือเป็นการชุมนุมครั้งใหญ่และยาวนานมากเมื่อเทียบกับการชุมนุมของกลุ่มสมัชชาคนคนจนเมื่อปี พ.ศ. 2540 และการชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2549 และที่สำคัญการสื่อสารการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

ในครั้งนั้น สามารถสลายความเป็นขั้วสีเหลืองและขั้วสีแดงที่มีมาก่อนหน้าให้เป็นการสื่อสารทางการเมืองด้วยสัญลักษณ์ใหม่ในอีกระดับ ที่สามารถทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็น “ชาติ” ที่มีพลังอย่างมหาศาล ซึ่งผลจากการชุมนุมทางการเมืองในครั้งนั้น คือ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ถูกศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอน และสุดท้ายคือการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทั้งนี้ ถึงแม้ว่ากลุ่ม กปปส. จะไม่ได้รับชัยชนะจากการชุมนุม แต่ก็ถือว่าสามารถทำให้รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ไม่สามารถบริหารประเทศได้อีกต่อไป

การที่คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใช้สัญลักษณ์ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองจนสามารถยึดกุมความคิดและเกิดการยอมรับภาวะการนำของประชาชนจำนวนมหาศาลได้นั้น แม้บางมุมจะเป็นเพียงวิธีการที่ผู้ชุมนุมใช้เพื่อต่อสู้เรียกร้องความชอบธรรม แต่ในทางแนวคิดสัญลักษณ์และการประกอบสร้างความหมายถือว่าการประกอบสร้างความหมายที่ประสบผลสำเร็จอย่างมาก เนื่องจากสามารถขยายฐานทางการเมืองมากกว่ากลุ่มทางการเมืองก่อนหน้านี้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยหรือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ นอกจากนี้ กระบวนการประกอบสร้างความหมายให้กับสัญลักษณ์ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองสามารถบ่งบอกได้ว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ได้เป็นการสื่อสารเพียงข้อมูลข่าวสารดังเช่นในอดีตและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมการประกอบสร้างสัญลักษณ์ใหม่ๆ อันเป็นพัฒนาการของการสื่อสารการเมืองอย่างชัดเจน จนสามารถเป็นต้นแบบของการเลือกใช้ “สัญลักษณ์” เป็นวิธีการในการสื่อสารทางการเมืองอีกด้วย

นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษากระบวนการตลอดจนกลยุทธ์ที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่ไม่ใช่รัฐ ที่มีความแตกต่างและมีพัฒนาการซับซ้อนไปจากเดิม เนื่องจากการนำเอากรอบความคิดเรื่องสัญวิทยา (Semiotics) มาวิเคราะห์การนำเสนอกระบวนการสื่อสารสัญลักษณ์ทางการเมืองอันประกอบไปด้วย สัญลักษณ์ที่เป็นสิ่งของ สัญลักษณ์ที่เป็นบุคคล และสัญลักษณ์ที่เป็นกลุ่มบุคคล ดังที่ โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) นักทฤษฎีคนสำคัญของสำนักสัญวิทยาได้นำเสนอความคิดที่ว่า ทันทีที่สังคมเกิดขึ้น การใช้วัตถุสิ่งของต่างๆ ในสังคมก็ถูกทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์ (Roland Barthes, 1967 อ้างถึงใน ไชยรัฐ เจริญสิน โอบาร, 2555: 91) ดังเช่น สัญลักษณ์ “ธงชาติ” เป็นตัวแทนของอุดมคติความเป็นชาติให้กลายเป็นรูปธรรม โดยการถูกใส่รหัสความหมายที่แตกต่างกันไปตามกาลเวลา เป็นต้น ดังที่ปัจจุบันกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ใช้ธงชาติเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเพื่อการแสดงอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาล จึงทำให้ธงชาติไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ธงสัญลักษณ์ประจำชาติไทย แต่หมายถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ที่ใช้สัญลักษณ์ธงชาติ ณ เวลานั้นด้วยและที่สำคัญมีการใช้ช่องทางในการสื่อสารการเมือง ผ่านสื่อใหม่อย่างเข้มข้น ซึ่งก็

คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ของแกนนำ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ประกอบกับลักษณะของการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อใหม่อย่างเช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นอีกช่องทางการสื่อสาร ที่ผู้ส่งสารส่วนมากเลือกใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและเป็นสื่อออนไลน์ที่เป็นสื่อที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ และเปิด โอกาสให้ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ รวมถึงนัดหมายพบปะ เพื่อแสดงพลังทางด้านการเมือง จึงส่งผลให้กลุ่ม กปปส. สามารถขยายฐานทางการเมือง และมีผู้เข้าร่วมอุดมการณ์เดียวกันเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ในขณะที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมของ กปปส. นั้น (ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2557) จากผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี พ.ศ.2558 คนไทยนิยมใช้เฟซบุ๊กบ้อยที่สุดถึง 92.1% และเป็นสังคมออนไลน์อันดับที่ 1 ติดต่อกันถึง 3 ปีคือ พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการชุมนุมของ กปปส. อีกด้วย (ส่วนงานดัชนีและสำรวจ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558: ออนไลน์)

ดังนั้น จากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์การเมืองไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2549 ส่งผลให้เกิด “สัญญา” ที่มีความหมายและความเชื่อประเด็นใหม่ๆ ขึ้นมาในสังคมเป็นจำนวนมาก อีกทั้งความเชื่อชุนั้นยังมีพลังอำนาจมากพอที่จะต่อต้านและต่อรองพลังอำนาจของความเชื่อชุนเดิมที่มีอยู่แล้ว จนกลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการศึกษาการสื่อสารทางการเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจกระบวนการสื่อสารสัญญาทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ว่ามีกระบวนการสื่อสารการเมืองและสร้างความหมายสัญญาทางการเมืองว่าอย่างไร จนสามารถนำมาสู่การเกิดผลกระทบกับสังคมไทยอย่างมหาศาล โดยผู้วิจัยคาดว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อตอบคำถามและอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองในแง่มุมที่หลากหลาย ทั้งนี้ คำตอบของการศึกษาดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการใช้สื่อเพื่อการประกอบสร้างความหมายในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ท่ามกลางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองในรัฐชาติไทย และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสื่อมวลชนต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีกระบวนการสื่อสารสัญญาทางการเมืองว่าอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารสัญญาณทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในความเคลื่อนไหวทางการเมืองของสังคมไทยระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง ปี พ.ศ. 2557

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ตามกระบวนการสื่อสาร SMCR Model ตั้งแต่ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทาง (Chanel) และผู้รับสาร (Receiver) SMCR Model ตามแบบจำลองของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 อ้างถึงใน อูมาดา ปิ่นทอง, 2552: 21) โดยศึกษาย้อนหลังจากเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จัดว่าเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะเฟซบุ๊ก (Facebook) ของแกนนำคนสำคัญ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารสัญญาณทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง ปี พ.ศ. 2557

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลพยายามทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นตระหนักถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับบางอย่าง นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองเป็นสิ่งที่เรียกว่าภาษาทางการเมือง (Political language) ซึ่งไม่ใช่เพียงคำพูดหรือข้อเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสิ่งที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทั้งหลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการแสดงออกทางการเมืองด้วยการต่อต้าน (Boycott) หรือการเดินขบวนประท้วงของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

สัญญาณ หมายถึง ความหมายโดยนัย (connotative meaning) ของสัญญาณทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการเข้ารหัส (encode) ในกระบวนการสื่อสารสัญญาณทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ผ่านเฟซบุ๊กของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เพื่อให้สัญญาณต่างๆ ทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ 1) สัญญาณที่เป็นวัตถุ คือ ธงชาติ นกหวีด และเงิน 2) สัญญาณที่เป็นบุคคล คือ กำนันสุเทพ นายกฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

และทักษิณ ชินวัตร 3) สัญญาที่เป็นกลุ่มคน คือ มวลมหาประชาชน ระบอบทักษิณและคนเสื้อแดง มีความหมายมากไปกว่าตัวของมันเอง

กระบวนการสื่อสารสัญญาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมือง โดยเป็นการถ่ายทอดความหมายที่เกิดขึ้นผ่านการใช้สัญญาในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยประกอบไปด้วยคุณสมบัติของผู้ส่งสาร ที่ประกอบไปด้วย การมีจุดยืนทางการเมือง ความรู้ ทักษะและมีความสามารถในการโน้มน้าวใจและใช้สารที่มีประเด็นในการสื่อสารที่ชัดเจน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่ประกอบไปด้วย ข้อความ รูปภาพ คลิปวิดีโอและการแชร์ผ่านสื่อเฟซบุ๊ก ไปถึงผู้รับสาร

การถอดรหัส หมายถึง การรับรู้และการอ่านความหมายเชิงสัญญาในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้แก่

1) **การถอดรหัสแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ (Preferred reading)** ผู้รับสารที่อ่านความหมายตรงกับความหมายที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

2) **การถอดรหัสแบบที่ผู้รับสารจะต่อรองความหมายเสียใหม่ (Negotiated reading)** คือผู้รับสารที่อ่านความหมายแบบปรับเปลี่ยนหรือสร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมกับความหมายที่ นายสุเทพ เทือกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

3) **การถอดรหัสแบบที่ผู้รับสารจะตีความคัดค้านต่อต้านความหมายที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมา (Opposition reading)** คือผู้รับสารที่อ่านความหมายแบบปฏิเสธ ไม่เห็นด้วยหรือตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับความหมายที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1) เพื่อทราบถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในห้วงเวลาที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางการเมือง

2) เพื่อทราบถึงความหมายของสัญญาทางการเมืองที่เกิดขึ้น จากการประกอบสร้างของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3) เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนทางการเมืองโดยทำให้ทราบความสัมพันธ์ของการสื่อสารกับการเมืองให้เห็นว่าสื่อสามารถสร้างความหมาย ความจริงและอำนาจทางสังคมได้